

Отже, пошук дієвих шляхів стимулювання та мотивації студентів, активізація їхньої діяльності дасть змогу побудувати ефективну модель управління навчальними закладами із врахуванням потреб та бажань студентів як соціально-психологічного, так і матеріального характеру.

Список використаних джерел

1. Волгин Н. А. Японский опыт решения экономических и социально-трудовых проблем: учеб. пособ. Москва: Экономика, 2007. 256 с.
2. Дядечко Л. П. Мотивація персоналу в системі ефективного функціонування транснаціональних корпорацій. *Економічні науки*. 2010. № 3. С. 5–6.
3. Дряхлов Н. И., Куприянов Е. А. Эффективность деятельности сотрудников и их вознаграждение на Западе. *Социологические исследования*. 2011. № 12. С. 1–12.
4. Лисак В. Ю. Управління і мотивація персоналу переробно-харчових підприємств: зарубіжні інновації та вітчизняна практика. *Вісник Сумського національного аграрного університету, серія «Фінанси і кредит»*. 2011. № 1. С. 11–14.
5. Шермерорн Дж. Организационное поведение. 8-е изд. / пер. с англ., под ред. Е. Г. Молл. СПб.: Питер, 2008. 637 с.
6. Шекшня С. В. Управление персоналом современной организации: пособие. Москва: Бином, 2006. 290 с.

Рисіч А. В., здобувачка 1-го курсу СО «Магістр»,
факультету хімії, біології і біотехнологій,
спеціальності 102 «Хімія»

Донецький національний університет імені Василя Стуса,
Україна

Науковий керівник – Зарішняк І. М., канд. пед. наук, доц.,
Донецький національний університет імені Василя Стуса,
Україна

АНАЛІЗ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ УКРАЇНИ КРІЗЬ ПРИЗМУ МОДЕЛЕЙ ОСВІТИ

Одним із засобів визначення кількісних і якісних параметрів технології навчання виступає контроль як один із невід’ємних компонентів процесу діагностування навчальних досягнень студентів. До недоліків організації сучасного контролю у вищій школі фахівці відносять: застосовування форм і методів

оцінювання навчальних досягнень студентів без урахування педагогічних цілей; слабку реалізацію навчальної функції студента, за якої той залишається зі своїми помилками наодинці; недооцінювання його навчальних досягнень як результату старанності в пізнавальній діяльності; реєстрацію лише нижчих рівнів засвоєння знань (впізнавання, репродуктивний, розуміння) і приділення недостатньої уваги реконструктивному та творчому рівням володіння знаннями; відсутність орієнтації на ґрунтовні знання та схильність до накопичення позитивних оцінок; неврахування при розробленні тестів пізнавальних можливостей студентів, оскільки вони розробляються викладачами без перевірки на валідність, надійність тощо. Варто зазначити й те, що ні фахівцями, ні педагогічними працівниками вищої школи належно не оцінено використання можливостей бібліотек вищих навчальних закладів [1].

Оцінювання результатів навчання студентів здійснюється за накопичувальною бально-рейтинговою системою, основною метою якої є регулярна і комплексна оцінка результатів навчальної діяльності та сформованості компетентностей студентів. Оцінювання компетентностей студентів із навчальних дисциплін здійснюється на основі результатів поточного і підсумкового контролю успішності.

Оцінювання з нормативних дисциплін (дисципліни циклу: гуманітарної підготовки, природничо-наукової та загальноєкономічної підготовки, професійної підготовки) здійснюється на основі результатів підсумкового контролю, який містить результати поточного контролю успішності та іспиту.

Оцінювання з навчальних дисциплін за вибором студентів проводиться на основі результатів поточного контролю, що охоплює результати поточної успішності та результати комплексної контрольної роботи (колоквіуму) або іспиту.

За кордоном використовують різні шкали оцінювання знань студентів, які мають свої переваги та недоліки. Наприклад, у Японії діє 100-бальна шкала оцінок, яка ставиться всьому класу, а не окремому учневі, у США – літерна система, у Німеччині – шестибальна система. В Україні оцінювання результатів навчання кожного студента у вищій школі проводять за шкалою ЄКТС. Встановлено, що ЄКТС організації навчального процесу у закладах вищої освіти є найефективнішою з наявних систем організації навчання студентів, оскільки принцип варіативності навчання дає можливість максимально врахувати запити кожної категорії студентів; запровадження індивідуалізації навчання дозволяє врахувати професійні запити та інтереси кожного студента, забезпечуючи їхнє професійне зростання; запровадження накопичувальної системи кредитів стимулює систематичну цілеспрямовану самостійну роботу студентів, спрямовану на підвищенням свого освітнього і професійного рівня впродовж

усього періоду навчання та їхньої професійної діяльності, тобто стимулюватиме їх навчання упродовж життя [2].

ЄКТС як технологія організації навчання [3] має певні переваги перед традиційним підходом до навчання, а саме: зміст матеріалу дисципліни розподілений на окремі змістові одиниці – модулі, які мають відносно самостійне значення; змінено форму спілкування викладача і студента на практичному занятті: опосередковано – через організацію кредитно-модульного навчання та безпосередньо індивідуально; самостійна робота студентів займає значну частину відведеного на навчання часу, в її процесі вони вчаться планувати, самоорганізовуватися та саморозвиватися; підвищується об'єктивність оцінювання навчання студентів – вона цілком залежить від суми набраних балів за кожний модуль; контроль якості навчання набуває більшої прозорості, оскільки є система накопичення балів і студенти мають змогу відстежувати свої оцінки; постійно контролювати власні досягнення у навчанні.

Традиційні моделі оцінювання ґрунтуються на суб'єктивно-об'єктивних взаємодіях педагога зі здобувачами та відтворенні зразків знань, діяльності, правил і алгоритмів. Основа інноваційних моделей – це суб'єкт-суб'єктні взаємини, що базуються на співпраці між тим, хто навчає, і тими, хто вчиться. В інноваційних моделях освітній процес будується на проблемному підході і ґрунтується на високому рівні розвитку самостійності здобувачів [4].

У низці наукових публікацій моделі освіти поділяються на технократичні і гуманістичні. Головними педагогічними цінностями в технократичних моделях є знання, вміння і навички. Основні педагогічні цінності гуманістичних освітніх моделей – це особистість дитини, її гармонійний розвиток.

Н. В. Бордовська та А. А. Реан виділяють модель освіти як державно-відомчої організації. Особливістю цієї моделі є принцип її побудови з жорстким централізованим визначенням цілей і змісту освіти, типів освітніх організацій і складу навчальних дисциплін для кожного типу. Головна перевага – можливість централізованого розподілу коштів (фінансування освітніх організацій, прогнозування потреби фахівців, виходячи з тенденцій розвитку тієї чи іншої галузі тощо). Головним недоліком є наявність малої кількості можливостей для індивідуалізації освіти, для обліку потреб особистості кожного учня, студента.

Модель систематичної академічної освіти (Ж. Мажо, Л. Кро, Д. Равич та інші) вважається традиційним способом передачі новому поколінню культурного досвіду минулого. Перевагою цієї моделі можна вважати формування системи базових знань і умінь, що дозволяють в подальшому перейти до самостійного засвоєння знань, цінностей, досвіду. Оскільки для неї характерна повнота та глибина змістового наповнення матеріалу, то така програма дає особистості учня ширші можливості для подальшого самовизначення. Отже,

головна перевага традиційної моделі – це наукова основа сформованих знань і досвіду і систематичний характер отриманої освіти. Недоліком являється зорієнтованість більшою мірою на якийсь ідеальний рівень освіченості, а не реальні життєві потреби.

Раціоналістична модель (П. Блум, Р. Ганьє та інші) передбачає таку організацію освіти, яка забезпечує насамперед практичне пристосування молодого покоління до життя в суспільстві, до наявних соціальних умов [2]. Головною перевагою такої моделі є те, що сформовані у такий спосіб компетентності дозволяють особистості бути готовою до системи суспільних відносин та зайняти в ній свою соціальну нішу. Головним недоліком називають надмірну вузькопрофільність отриманої освіти, нехтування широкими науковими знаннями, що в подальшому істотно обмежує випускника у виборі професії, а у разі необхідності змінити сферу заробітку створює труднощі у професійній перепідготовці.

Феноменологічна модель (А. Маслоу, А. Комбс, К. Роджерс та інші) заснована на персональному навчанні, що враховує індивідуальні психологічні особливості учня, на поважливе ставлення до його інтересів і потреб. Прихильники феноменологічної моделі відкидають погляд на школу як на «освітній конвеєр». Сама назва моделі – похідне від слова «феномен» – вказує на те, що кожен учень унікальний. Особистісна спрямованість освіти – безумовна гідність феноменологічної моделі. До її недоліків можна віднести порівняно високі витрати на індивідуальну освіту, зростаючі вимоги до професійної кваліфікації педагогів. Тому сьогодні у світі, на жаль, немає досвіду абсолютної реалізації цієї моделі у масовій школі.

Неінституціональна модель (П. Гудман, І. Ілліч, Ф. Клейн та інші) – це дистанційне навчання – навчання через книги, засоби масової інформації, мультимедійні підручники, мережу Інтернет тощо. Очевидний плюс цієї моделі – максимальна свобода вибору учнями / студентами місця, часу, профілю і способу навчання, можливість навчатися незалежно від місця проживання. Однак свобода є плюсом за умови, що людина готова самостійно організувати свою навчальну діяльність, а це можливо тільки, коли вона уже має досвід навчання і сильну мотивацію самоосвіти. Крім того, не прив'язаність навчання до якого-небудь соціального інституту позбавляє неінституційну освіту офіційного статусу і не дозволяє студенту отримати документ про освіту державного зразка. Тому ця модель розглядається як спосіб додаткової освіти і саморозвитку.

Отже, будь-яка з наявних сьогодні моделей освіти має як переваги, так і недоліки. Тому у розвинених системах освіти можна зустріти різні моделі, зокрема – нові, що виникають на основі попередніх. Наприклад, серед тенденцій останнього десятиліття – залучення університетів у розвиток дистанційної

освіти у мережі Інтернет. Сьогодні українська університетська освіта належить до традиційної моделі, а дистанційна освіта – до неінституціональної. Їх злиття дозволяє долати недоліки, властиві кожній з цих моделей окремо (наприклад, навчаючись дистанційно, отримати диплом про вищу освіту або освоїти практико орієнтовний курс на університетській освітній онлайн-платформі).

Список використаних джерел

1. Жуковська А. Л. Проблема оцінювання успішності студентів. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2005. Вип. 2. С 101–104.
2. Мацюк В. В. Контроль результатів навчальних досягнень студентів: історія, теорія, практика. URL: <http://vuzlib.com/content/view/382/84>, (дата_звернення 17.11.20).
3. Товканець В. Г. Університетська освіта: навч.-метод. посіб. Київ: Кондор, 2011. 182 с.
4. Рогова Т. В. Професійна підготовка студентів у ВНЗ: її ознаки та якість. *Педагогіка та психологія: зб. наук. пр.* Харків: «Смугаста типографія», 2017. Вип. № 56. URL: <http://oaji.net/articles/2017/1054-1498460393.pdf>

Стрельніков В. Ю., д-р пед. наук, проф.,
професор кафедри спеціальної освіти і соціальної роботи,
Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
Україна

ПІДГОТОВКА МАГІСТРІВ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ «ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ» ДО СОЦІАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У вітчизняній педагогічній науці тривалий час для вирішення проблеми підготовки магістрів до соціальної діяльності за освітньою програмою «Педагогіка вищої школи» досліджувалися складники формування педагогічної майстерності викладача у вищій школі. Тепер вітчизняна система освіти перейшла на компетентнісну модель оцінювання результату підготовки викладачів, тому переважно вживається термін «професійна компетентність».

Узагальнення останніх публікацій, в яких започатковано розв’язання проблеми підготовки майбутніх викладачів вищої школи до соціальної діяльності [1–10 та ін.] показало, що увага вітчизняних педагогів зосереджується здебільшого на дослідженні окремих аспектів означеної підготовки, що дає змогу досліджувати професійну компетентність викладачів вищої школи, необхідну для виконання соціальної діяльності, а також основні їхні характеристики.